

Ukraińcy na rynku pracy w Polsce – komplementarni czy substytucyjni?

Marek Piotrowski

*Katedra Polityki Społecznej i Ubezpieczeń, Wydział Nauk Ekonomicznych,
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie*

Ukraińcy stanowią najliczniejszą grupę cudzoziemców świadczących pracę w Polsce. Ich zatrudnienie na podstawie oświadczeń pracodawców o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi przekroczyło w 2013 r. 200 tysięcy, skala zatrudnienia na podstawie udzielonych zezwoleń na pracę to ponad 20 tysięcy. Główne sekcje PKD, w których są oni zatrudnieni to rolnictwo, leśnictwo, rybactwo, łowiectwo oraz budownictwo. Relatywnie dużą popularnością cieszy się również powierzenie pracy Ukraińcom przez gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników.

Słowa kluczowe: cudzoziemcy, Ukraińcy, popyt na pracę, zatrudnienie cudzoziemców.

Wprowadzenie

Skala imigracji zarobkowej do Polski pozostaje nadal w cieniu zarobkowych wyjazdów, jednak w ostatnich latach obserwuje się dość systematyczny jej wzrost, co skłania do przyjrzenia się zjawisku powierzenia pracy cudzoziemcom.

W literaturze przedmiotu wskazuje się na różnorodne konsekwencje imigracji zarobkowej, obserwowane z punktu widzenia kraju przyjmującego. Często podejmowanym zagadnieniem jest ocena wpływu powierzenia pracy cudzoziemcom na tak istotne wskaźniki ekonomiczne jak wysokość płac pracowników rodzimych, wielkość zatrudnienia czy też wysokość stopy bezrobocia. Należy podkreślić, że wśród badaczy nie ma zgodności co do odpowiedzi na pytanie, jaką rolę na rynku pracy odgrywają imigranci zarobkowi – czy stanowią oni komplementarny, czy też substytucyjny zasób względem pracowników rodzimych. T.J. Hatton, w jednym ze stworzonych przez siebie modeli, wskazał, iż napływ cudzoziemców na rynek pracy prowadzi w konsekwencji do przyrostu wielkości zasobów pracy

oraz wynikającego z nich spadku poziomu płac uzyskiwanych w danej gospodarce (Hatton, 2010). Inni autorzy wskazują między innymi na różnorodność konsekwencji transferu zasobów pracy zależnych od tego, czy rynek pracy kraju przyjmującego pozostaje w stanie równowagi, jak też w zależności od skali występującego na nim zjawiska bezrobocia (Jończy, Kubiciel, 2010).

W literaturze przedmiotu podkreśla się, iż przewidywanie konsekwencji zjawiska zatrudniania cudzoziemców jest zadaniem niezwykle trudnym. R.M. Friedberg i J. Hunt stwierdziły, że prognozowanie wpływu zjawisk migracyjnych na podstawowe wskaźniki charakteryzujące sytuację na rynku pracy jest uzależnione od zastosowanych modeli, które, jak wiadomo, opierają się na istotnych uproszczeniach i odgórnych założeniach (Friedberg, Hunt, 1995). Taki stan rzeczy skłania środowisko naukowe do podejmowania badań empirycznych. Na różnorodność konsekwencji zjawiska zatrudniania cudzoziemców zwrócili uwagę w swoich opracowaniach m.in. Castles, Miller (2009), Baas, Brucker, Hauptmann (2010), Borjas (1990), Cortes (2008) czy też Kleinman (2003).

Ukraińcy stanowią jedną z liczniejszych mniejszości narodowych zamieszkujących Polskę, jak również przebywających na jej terenie czasowo, a co za tym idzie podejmujących w niej zatrudnienie. Skłania to do rozważań nad rolą, jaką spełniają oni na rynku pracy w Polsce.

Celem niniejszego artykułu było określenie roli, jaką pełnią Ukraińcy na rynku pracy w Polsce oraz próba odpowiedzi na pytanie, czy stanowią oni komplementarni czy raczej substytucyjny zasób względem rodzimych zasobów pracy. W celu nakreślenia skali ich zatrudnienia dokonano analizy danych statystycznych agregowanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Analiza struktury owego zatrudnienia pod kątem wybranych sekcji PKD oraz grup zawodów pozwoliła natomiast na określenie branż, zawodów i stanowisk pracy zajmowanych przez Ukraińców.

Pierwsza część opracowania zawiera informacje na temat zasad powierzania pracy Ukraińcom w Polsce, dokonując ich podziału na posiadających swobodę dostępu do rynku pracy w Polsce, uprawnionych do świadczenia pracy na podstawie przyznanego zezwolenia na pracę oraz na podstawie oświadczenia pracodawcy o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi.

W drugiej części artykułu skupiono uwagę na analizie skali legalnego powierzania pracy cudzoziemcom w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem udziału Ukraińców w całości owego zatrudnienia.

Dalszą część opracowania stanowi analiza struktury zatrudnienia Ukraińców w Polsce pod kątem dominujących sekcji PKD oraz grup zawodów wykonywanych przez niniejszą grupę narodowościową.

Ramy prawne zatrudnienia Ukraińców w Polsce

Polska, jako kraj członkowski Unii Europejskiej, jest zobligowana do respektowania unijnego porządku prawnego, z którego wynika pełnia swobody dostępu do polskiego rynku pracy dla obywateli Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarii (Organiściak-Krzykowska i in., 2013).

Najistotniejszymi aktami regulującymi zasady powierzania pracy cudzoziemcom w Polsce są między innymi:

- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20.04.2004 r.,
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29.01.2009 r. w sprawie wydawania zezwolenia na pracę cudzoziemców,
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29.01.2009 r. w sprawie określenia przypadków, w których zezwolenie na pracę cudzoziemca jest wydawane bez względu na szczegółowe warunki wydawania zezwoleń na pracę cudzoziemców,
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20.07.2011 r. w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę.

W świetle polskich uregulowań prawnych można wskazać trzy odrębne kategorie cudzoziemców z punktu widzenia możliwości ich dostępu do rynku pracy w Polsce:

- cudzoziemcy posiadający pełnię swobody dostępu do rynku pracy w Polsce,
- cudzoziemcy uprawnieni do podejmowania pracy w Polsce na podstawie zezwolenia na pracę,
- cudzoziemcy uprawnieni do podejmowania pracy na podstawie oświadczenia pracodawcy o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi.

Katalog grup cudzoziemców mogących podejmować zatrudnienie w Polsce bez konieczności uzyskiwania zezwolenia na pracę (pierwsza z wyszczególnionych powyżej kategorii) został sprecyzowany w art. 87 ust. 2 pkt 1–9 wskazanej wyżej ustawy oraz w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20.07.2011 r. w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę. Do pracy w Polsce bez konieczności uzyskiwania zezwolenia na nią uprawnieni są między innymi:

- niektórzy cudzoziemcy posiadający zezwolenie na pobyt czasowy w Rzeczypospolitej Polskiej,

- cudzoziemcy będący małżonkami obywatela polskiego lub cudzoziemca będącego w szczególnej, wskazanej w ustawie, sytuacji,
- cudzoziemcy posiadający ważną Kartę Polaka,
- cudzoziemcy ubiegający się o nadanie statusu uchodźcy bądź będący małżonkiem, w imieniu którego został złożony wniosek o nadanie statusu uchodźcy (po spełnieniu szczegółowych warunków określonych w ustawie),
- cudzoziemcy uprawnieni do przebywania i wykonywania pracy na terytorium Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Konfederacji Szwajcarii,
- nauczyciele języków obcych, nauczyciele akademicy, osoby prowadzące szkolenia,
- korespondenci zagraniczni środków masowego przekazu,
- studenci w wyszczególnionych w rozporządzeniu przypadkach,
- sportowcy oraz osoby wykonujące pracę w związku z wydarzeniami sportowymi,
- osoby świadczące usługi artystyczne,
- duchowni wykonujący pracę w związku z pełnioną funkcją religijną,
- członkowie sił zbrojnych lub personelu cywilnego wykonującego pracę w międzynarodowych strukturach wojskowych na terytorium RP,
- pracownicy delegowani na okres nieprzekraczający 3 miesięcy,
- osoby wykonujące pracę na rzecz posłów do Parlamentu Europejskiego.

Drużga kategoria cudzoziemców (mogący świadczyć pracę na podstawie uzyskanego zezwolenia na pracę) dotyczy przypadków, w których cudzoziemiec:

- wykonuje pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy z podmiotem, którego siedziba lub miejsce zamieszkania albo oddział, zakład lub inna forma zorganizowanej działalności znajduje się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- w związku z pełnieniem funkcji w zarządzie osoby prawnej wpisanej do rejestru przedsiębiorców lub będącej spółką kapitałową w organizacji przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres przekraczający łącznie 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy,
- wykonuje pracę u pracodawcy zagranicznego i jest delegowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres przekraczający 30 dni w roku kalendarzowym do oddziału lub zakładu podmiotu zagranicznego albo podmiotu powiązanego, w rozumieniu ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, z pracodawcą zagranicznym,
- wykonuje pracę u pracodawcy zagranicznego, nieposiadającego oddziału, zakładu lub innej formy zorganizowanej działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i jest delegowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w celu realizacji usługi o charakterze tymczasowym i okazjonalnym (usługa eksportowa),

- wykonuje pracę u pracodawcy zagranicznego i jest delegowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres przekraczający 3 miesiące w ciągu kolejnych 6 miesięcy w innym celu niż wskazany w pkt 2–4.

Trzecią kategorię cudzoziemców (mogących świadczyć pracę na podstawie oświadczenia pracodawcy o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi) stanowią cudzoziemcy będący obywatelami Republiki Białorusi, Republiki Gruzji, Republiki Mołdowy, Federacji Rosyjskiej, Ukrainy oraz Republiki Armenii, wykonujący pracę przez okres nieprzekraczający 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy, niezależnie od liczby podmiotów powierzających im wykonywanie pracy, na podstawie umowy zawartej w formie pisemnej, jeżeli przed podjęciem przez cudzoziemca pracy powiatowy urząd pracy, właściwy ze względu na miejsce pobytu stałego lub siedzibę podmiotu powierzającego wykonywanie pracy, zarejestrował pisemne oświadczenie tego podmiotu o zamiarze powierzenia wykonywania pracy temu cudzoziemcowi.

Obowiązujący porządek prawny, którego podstawowe ramy nakreślono we wcześniejszym fragmencie, pozwala na dokonanie kategoryzacji Ukraińców z punktu widzenia zróżnicowania poziomu ich dostępu do rynku pracy w Polsce i wyszczególnienie:

- Ukraińców posiadających pełnię swobody dostępu do rynku pracy w Polsce (katalog wskazany w art. 87 ust. 2 pkt 1–9 Ustawy z dnia 20.04.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20.07.2011 r. w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę),
- Ukraińców uprawnionych do podejmowania pracy w Polsce na podstawie zezwolenia na pracę,
- Ukraińców uprawnionych do podejmowania pracy na podstawie oświadczenia pracodawcy o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi.

Dokonanie powyższej kategoryzacji może się stać podstawą do podjęcia próby oszacowania skali legalnego zatrudnienia Ukraińców w Polsce.

Skala zatrudnienia Ukraińców w Polsce

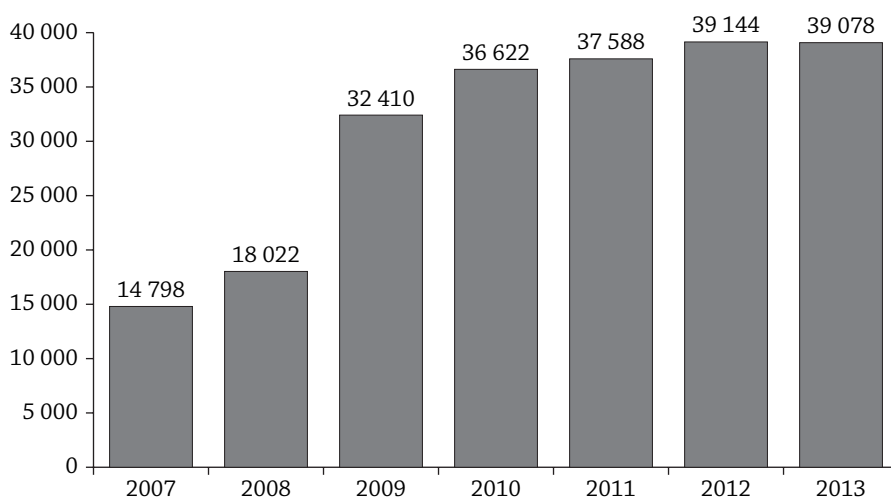
Należy podkreślić, iż brak jest jednego uniwersalnego źródła informacji na temat skali zatrudnienia cudzoziemców w Polsce, co stanowi kluczową barierę w szacowaniu wielkości zatrudnienia poszczególnych grup narodowościowych. Podstawowymi źródłami informacji na temat skali zatrudnienia Ukraińców w Polsce są dane agregowane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej dotyczące:

- liczby wydawanych zezwoleń na pracę cudzoziemców,
- liczby oświadczeń pracodawców o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi.

Skala obecności obywateli Ukrainy mających swobodę dostępu do rynku pracy w Polsce może być oceniana jedynie na podstawie liczby rejestracji pobytu powyżej trzech miesięcy oraz na podstawie liczby ubezpieczonych, którzy w zgłoszeniu do ubezpieczeń zadeklarowali posiadanie obywatelstwa tego kraju.

Na rysunku 1 przedstawiono zmiany w liczbie wydawanych zezwoleń na pracę cudzoziemców w Polsce.

Rysunek 1. Liczba zezwoleń na pracę cudzoziemców wydanych w Polsce w latach 2007–2013

Źródło: <http://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/> Pobrano 10 listopada 2014.

W ostatnich latach odnotowano dosyć dynamiczny wzrost liczby zezwoleń na pracę cudzoziemców, co może być postrzegane jako dowód na wzrost atrakcyjności Polski w ich ocenie. W roku 2007 wydano niespełna 15 tys. zezwoleń. W latach 2012 i 2013 liczba ta wzrosła do prawie 40 tys. w skali roku.

Bardzo ciekawych informacji dostarcza analiza wydanych zezwoleń na pracę cudzoziemców według kryterium kierunku ich napływu do Polski (tabela 1).

W 2013 r. wydano nieco ponad 39 tys. zezwoleń na pracę cudzoziemców. Aż 52,2% z nich (ponad 20 tys.) stanowiły zezwolenia na pracę Ukraińców.

Efektom liberalizacji zasad dostępu do rynku pracy w Polsce dla obywateli wybranych krajów (w tym Ukrainy) był wyraźny wzrost wielkości popytu na sezonową pracę cudzoziemców oraz prawdopodobnie dość znaczne ograniczenie

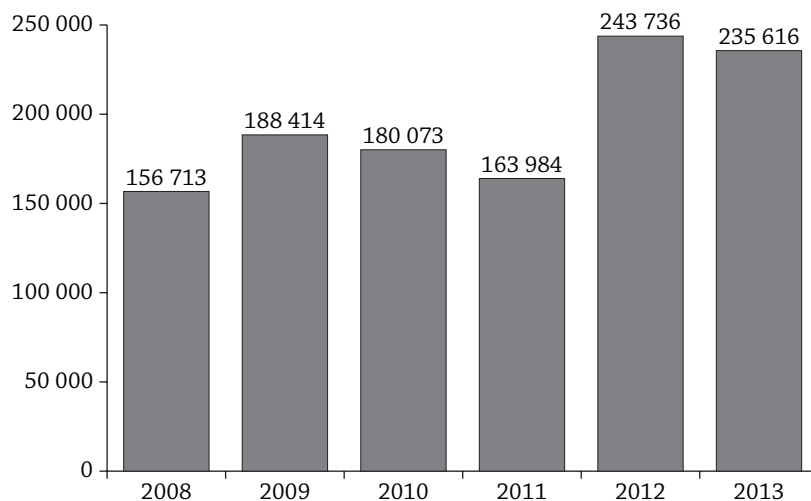
skali ich zatrudnienia w szarej strefie. Na rysunku 2 przedstawiono zmiany liczby oświadczeń pracodawców o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi.

Tabela 1. Liczba wydanych zezwoleń na pracę cudzoziemców w 2013 r. według głównych kierunków napływu

Kraj	Liczba wydanych zezwoleń	Udział procentowy
Białoruś	2004	5,1
Chiny	3089	7,9
Indie	1300	3,3
Mołdowa	699	1,8
Rosja	822	2,1
Turcja	967	2,5
Ukraina	20 416	52,2
USA	545	1,4
Uzbekistan	948	2,4
Wietnam	2230	5,7

Źródło: <http://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/> Pobrano 10 listopada 2014.

Rysunek 2. Liczba oświadczeń pracodawców o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcom w Polsce w latach 2008–2013

Źródło: <http://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/> Pobrano 10 kwietnia 2014.

Podejmowanie pracy przez cudzoziemców na podstawie oświadczeń pracodawców o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi cieszy się w Polsce dość dużą popularnością. W pierwszym roku po wejściu w życie rozporządzenia MPiPS umożliwiającego powierzenie pracy cudzoziemcom właśnie na tej podstawie, w powiatowych urzędach pracy złożono ponad 156 tys. oświadczeń. W latach 2012 i 2013 liczba złożonych przez pracodawców oświadczeń wzrosła już do ok. 240 tys. w skali roku.

Zainteresowanie pracą w Polsce na podstawie oświadczenia pracodawcy o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi charakteryzuje się bardzo wyraźnym zróżnicowaniem wśród obywateli uprawnionych do tego krajów (tabela 2).

Tabela 2. Liczba oświadczeń pracodawców o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcom w 2013 r. według kierunków ich napływu

Kraj	Liczba oświadczeń	Udział procentowy
ogółem	235 616	100,0
Białoruś	5194	2,2
Gruzja	2343	1,0
Mołdowa	9248	4,0
Rosja	1260	0,5
Ukraina	217 571	92,3

Źródło: <http://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/> Pobrano 10 marca 2014.

W 2013 r. ponad 92% oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi dotyczyło przypadków zatrudniania w Polsce Ukraińców. Należy podkreślić, iż zatrudnianie cudzoziemców z pozostałych uprzywilejowanych krajów miało w tym wypadku charakter marginalny.

Najistotniejszym pytaniem pojawiającym się podczas podejmowania analizy kierunków napływu cudzoziemców na rynek pracy w Polsce jest to, jakie czynniki wpływają na skalę napływu z danego kraju. Należy wskazać kilka determinant, które wydają się być najważniejszymi podczas wyjaśniania przyczyn dużego zainteresowania Ukraińców świadczeniem pracy w Polsce. Są wśród nich m.in. bliskość geograficzna, niewielki dystans o charakterze kulturowym oraz wiele uwarunkowań historycznych. Nie bez znaczenia pozostaje również fakt członkostwa Polski w Unii Europejskiej oraz celowe działania strony polskiej prowadzące do liberalizacji zasad dostępu obywateli Ukrainy do polskiego rynku pracy (możliwość podejmowania zatrudnienia na podstawie oświadczenia pracodawcy o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi) (Piotrowski, Machnis-Walasek, 2014).

W literaturze przedmiotu wskazuje się trzy typy regionów Polski zamieszkiwanych przez Ukraińców. Są nimi największe miasta, regiony bliskie Ukrainie oraz region południowych Ziem Odzyskanych. Podkreśla się również, że istniejąca już sieć migracyjna umożliwi imigrantom z Ukrainy osiedlanie się na obszarach metropolitalnych przejawiających największe zapotrzebowanie na cudzoziemską siłę roboczą (Fihel, 2008).

Zatrudnienie Ukraińców w Polsce według sekcji PKD i wybranych grup pracowniczych

Niezwykle interesujących informacji dostarcza analiza struktury zatrudnienia Ukraińców w Polsce pod kątem dominujących sekcji PKD oraz grup pracowniczych, w których świadczą oni pracę. W poniższej tabeli dokonano zestawienia liczebności udzielonych w 2013 r. zezwoleń na pracę Ukraińców w podziale na wybrane sekcje PKD (tabela 3).

Tabela 3. Zezwolenia na pracę Ukraińców w Polsce według wybranych sekcji PKD

Sekcja PKD	Liczba zezwoleń
gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	4558
budownictwo	3533
transport i gospodarka magazynowa	1926
handel hurtowy i detaliczny	1815
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1381
przetwórstwo przemysłowe	1049

Źródło: <http://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/> Pobrano 10 marca 2014.

Największą skalę udzielonych w 2013 r. zezwoleń na pracę Ukraińców odnotowano w sekcji gospodarstw domowych zatrudniających pracowników (22,5% wszystkich zezwoleń). Drugą w kolejności sekcją PKD było budownictwo (17,3% wszystkich zezwoleń). Ukraińcy świadczyli pracę w wyszczególnionych poniżej grupach pracowniczych (tabela 4).

Największy udział wśród Ukraińców zatrudnionych w Polsce na podstawie zezwolenia na pracę stanowili robotnicy wykwalifikowani oraz pracownicy przy pracach prostych (łącznie ponad 51%).

Należy podkreślić, że skala zatrudnienia analizowanej grupy narodowościowej na podstawie zezwoleń na pracę nie upoważnia do wnioskowania na temat roli,

jaką pełnią oni na rynku pracy w Polsce. Koniecznym wydaje się dokonanie strukturalnej analizy zatrudnienia Ukraińców na podstawie oświadczeń pracodawców o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi.

Tabela 4. Zezwolenia na pracę Ukraińców w Polsce w 2013 r. według wybranych grup pracowniczych

Sekcja PKD	Liczba zezwoleń
robotnicy wykwalifikowani	5696
pracownicy przy pracach prostych	4801
kadra kierownicza, doradcy, eksperci	575
informatycy	86
zawody artystyczne	70
zawody medyczne	50
prawnicy	1

Źródło: <http://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/> Pobrano 10 marca 2014.

W poniższej tabeli dokonano zestawienia liczebności złożonych w 2013 r. oświadczeń pracodawców o zamiarze powierzenia pracy Ukraińcom w podziale na sekcje PKD (tabela 5).

Tabela 5. Oświadczenia pracodawcy o zamiarze powierzenia pracy Ukraińcom w Polsce w 2013 r. według wybranych sekcji PKD

Sekcja PKD	Liczba oświadczeń
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	116 766
budownictwo	25 989
przetwórstwo przemysłowe	15 102
handel hurtowy i detaliczny	10 402
gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	5 425
transport i gospodarka magazynowa	4 009

Źródło: <http://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/> Pobrano 10 marca 2014.

Zdecydowanie dominującą sekcją PDK, w której zatrudniano Ukraińców było rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (ponad 53%). Charakter tej formy zatrudnienia (może trwać maksymalnie 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy) pozwala na wnioskowanie o sezonowości.

Podsumowanie

Zastanawiając się nad rolą, jaką Ukraińcy pełnią na rynku pracy, należy mieć świadomość ograniczoności analiz przeprowadzonych w niniejszym artykule, która wynika głównie z braku dostępności do bardziej precyzyjnych danych dotyczących skali i struktury zatrudnienia Ukraińców w Polsce. Należy jednak podkreślić, że Ukraińcy stanowią dominującą grupę cudzoziemców świadczących pracę w Polsce zarówno na podstawie udzielanych zezwoleń na pracę, jak i umożliwiających krótkoterminowe zatrudnienie oświadczeń pracodawców o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi. Skala ich zatrudnienia w Polsce jest pochodną kilku czynników – między innymi bliskości geograficznej i kulturowej, relatywnie stabilnej sytuacji gospodarczej Polski obserwowanej w ostatnich latach, różnic w poziomie płac między krajami, licznych uwarunkowań historycznych oraz świadomej polityki władz państwowych prowadzącej do stopniowej liberalizacji zasad dostępu Ukraińców do rynku pracy w Polsce.

Wart podkreślenia jest fakt, że Ukraińcy wykonują pracę w Polsce głównie w rolnictwie, budownictwie, handlu czy też w gospodarstwach domowych zatrudniających pracowników. Pozwala to wnioskować, iż znajdują oni pewnego rodzaju niszę we wtórnym segmencie polskiego rynku pracy, a więc pełnią raczej komplementarną rolę względem rodzimych zasobów pracy¹.

Bibliografia

- Baas, T., Brucker, H., Hauptmann, A. (2010). Labor Mobility in the Enlarged EU: Who Wins, Who Loses. In: M. Kahanec, K.F. Zimmermann (Eds.), *EU Labor Markets After Post Enlargement Migration*. Berlin: Springer-Verlag, 47–70.
- Borjas, G.J. (1990). *Friends or strangers. The impact of immigrants on the U.S. economy*. New York: Basic Books.
- Castles, S., Miller, M.J. (2009). *The age of migration. International population movements in the modern world*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Cortes, P. (2008). The Effect of Low-Skilled Immigration on U.S. Prices: Evidence from CPI Data, *Journal of Political Economy* 116(3), 381–422.
- Fihel, A., Górny, A., Kaczmarczyk, P. (2008). Rynek pracy a integracja cudzoziemców z Ukrainy i z Wietnamu posiadających zezwolenie na osiedlenie się w Polsce. W: A. Grzymała-Kazłowska (red.), *Między jednością a wielością. Integracja odmiennych grup i kategorii imigrantów w Polsce*. Warszawa: OBnM.

¹ Zob. koncepcja dualnego rynku pracy Piore'a (1979).

- Friedberg, R.M., Hunt, J. (1995). The Impact of Immigrants on Host Country Wages, Employment and Growth. *Journal of Economic Perspectives*, 9(2), 23–44.
- Hatton, T.J. (2010). *The Cliometrics of International Migration: A Survey*. London: Centre for Economic Policy Research.
- Jończy, R., Kubiciel, S. (2010). *Zatrudnienie obcokrajowców w województwie opolskim (w kontekście niedopasowań strukturalnych na opolskim rynku pracy)*. Opole: Pro Media.
- Kleinman, M. (2003). *The Economic Impact of Labour Migration*. In: S. Spencer (Eds.), *The Politics of Migration. Managing Opportunity, Conflict and Change*. Malden: Blackwell Publishing, 59–74.
- Organiściak-Krzykowska, A., Piotrowski, M., Nyklewicz, K., Skórska, A., Kucharski, L. (2013). *Popyt na pracę cudzoziemców*. Olsztyn: Wydawnictwo Naukowe UWM w Olsztynie.
- Piore, M. (1979). *Birds of Passage: Migrant Labour and Industrial Societies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Piotrowski, M., Machnis-Walasek, J. (2014). Zróżnicowanie kierunków napływu cudzoziemców na rynek pracy w Polsce. W: A. Organiściak-Krzykowska, K. Nyklewicz (red.), *Rynek pracy w dobie innowacji*. Warszawa-Olsztyn: Wydawnictwo Naukowe UWM w Olsztynie, IPISS.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20.07.2011 r. w sprawie przypadków, w których powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest dopuszczalne bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29.01.2009 r. w sprawie określenia przypadków, w których zezwolenie na pracę cudzoziemca jest wydawane bez względu na szczegółowe warunki wydawania zezwoleń na pracę cudzoziemców.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29.01.2009 r. w sprawie wydawania zezwolenia na pracę cudzoziemców.
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20.04.2004 r.
www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki

Summary

Ukrainians in Labor Market in Poland – Complementary or Substitutive?

Ukrainians are the largest group of foreigners performing work in Poland. The scale of their employment on the basis of declaration of the intention to

entrust a job to a foreigner exceeded in 2013 two hundred thousand, the scale of employment on the basis of work permits was more than twenty thousand. The main sector of GDP, in which they are employed are agriculture, forestry, fishing, hunting and construction. Relatively large popular also entrust the work to Ukrainians by households with employed persons.

Keywords: foreigners, Ukrainians, labor demand, employment of foreigners.

Резюме

Українці на польському ринку праці – додаткові працівники або замінюючі польських працівників

Українці складають саму значительную групу іноземців, які надають трудові послуги в Польщі. Масштаб їх зайнятості на основі заявлених роботодавцями о намеренні надати роботу іноземцям в 2013 році перевищив 200 тисяч, а масштаб зайнятих на основі наданих дозволів на роботу перевищив 20 тисяч. Головні сфери, в яких вони працюють, - це сільське господарство, ліське господарство, риболовство, полювання і будівництво. Відносно великою популярністю користується також зайнятість українців в домашніх господарствах.

Слова-ключі: іноземці, українці, попит на роботу, зайнятість іноземців.

Mgr Marek Piotrowski

Asystent w Katedrze Polityki Społecznej i Ubezpieczeń Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Absolwent ekonomii Wydziału Nauk Ekonomicznych UWM w Olsztynie oraz politologii Wydziału Nauk Społecznych UWM w Olsztynie. Zainteresowania badawcze: problemy rynku pracy, procesy demograficzne oraz polityka społeczna.